

Tilfældet, naar vi behandlede dette Forslag her, som jeg mente, det burde behandles, var, at al Forhandling om Reformen paa det kirkelige Omraade maatte standses, men da jeg meget ønsker, at disse Forhandlinger skulle fortsættes, og at de forhandlingsvenlige i dette og det andet Ting kunde have Mulighed for at finde hinanden, vil jeg ganske uforbeholdent anbefale, at Lovforslaget gaar videre til 2den Behandling. Der vil saa forhaabentlig blive stillet saadanne Ændringsforslag fra den højtærede Minister, at Folketinget kan vedtage dem og fortsætte Forhandlingen. Jeg har nemlig ikke opgivet alt Haab om, at en Forhandling med det andet Ting er nyttig. Jeg gaar nemlig ud fra, at der ogsaa er forhandlingsvenlige Højremænd i det andet Ting, som ikke ville kaste Broen af efter sig, men nu ville holde Døren aaben for en loyal Forhandling, og at vi da kunne haabe paa, at den kan føre til et gunstigt Resultat og ikke til at skrinlægge dette Reformarbejde for lange Tider. Jeg har nemlig den Opfattelse, at hvis vi ikke faa noget udrettet nu paa dette Omraade, vil det komme til at gaa ud over Folkekirken, der ikke i Længden er tjent med, at man holder Befolkningen i en Umyndighedstilstand. Det maa derimod kræves stærkere og stærkere, at Befolkningen faar Del i Kirkestyrelsen.

Jeg skal altsaa anbefale, at Lovforslaget gaar til 2den Behandling her i Tinget.

Borgbjerg: Det gaar mig ved denne Lejlighed omtrent som det gik Henrik Ibsen ved den bekendte Fæst, som blev holdt for ham. I sidste Øjeblik blev den egentlige Fæsttaler syg, og Professor Peter Hansen maatte holde en Tale, hvorpaa Ibsen rejste sig og sagde: „Jeg er i dette Øjeblik konfunderet og kan ikke give noget Svar“, hvorpaa han satte sig. Jeg kunde næsten have Lyst til at gøre det samme, thi jeg er ogsaa ganske konfunderet. Jeg havde tilbragt Aftenen og en Del af Natten med Forberedelsen af en efter min Mening ganske god Tale mod denne Kirkekommission. Jeg havde ledt efter, hvad der var sagt i denne Sag dels her i Tinget forrige Aar og dels oppe i Landstinget. Jeg havde sat mig ind i, hvad der var Venstres, i det hele Folketingets Standpunkt over for en Kirkekommission, navnlig naar denne skulde have en Synodalform, og saa havde jeg glædet mig til dog en Gang, naar jeg holdt denne ret radikale Tale, at

være i Overensstemmelse med dette Tings Flertal og den højtærede Regering, og ærede Medlemmer ville let kunne forstaa, hvilken Glæde dette fyldte mig med, da det gaar saa forholdsvis sjældent paa. Men nu staar jeg her og er fuldstændig brændt inde med min Tale. Den passer aldeles ikke til Situationen. Skulde jeg nu holde Talen, vilde den ikke blive ministeriel, som jeg havde tænkt mig, men derimod i allerhøjeste Grad antiministeriel. Thi nu er den højtærede Minister staaet op og har sagt, at vi skulle ikke forkaste Kommissionen, at Sagen skal gaa til 2den Behandling, at Forslaget maaske kan omformes noget, men at der dog skal være en Kommission. Nu skulle vi altsaa tage et helt andet Standpunkt, end Ministeren indtog ved 2den og 3die Behandling i Landstinget. Da forlangte Venstre i Landstinget endog Navneopraab og stemte imod denne Kommission. Jeg kunde derfor ikke tænke mig andet, end at Venstre her i Dag maaske ogsaa ved et Navneopraab havde forlangt, at vi skulde nægte Sagens Overgang til 2den Behandling. Men nu hører jeg, at Sagen skal gaa til 2den Behandling, og at den skal gennemføres. Den højtærede Minister bebuder Ændringer og antyder til en vis Grad, i hvilken Retning de skulle gaa.

Det forekommer mig — og jeg kunde have Lyst til at sige et Par Ord derom — at vore parlamentariske Tilstande efterhaanden antage en noget besynderlig Form. Man kan ikke længere bygge paa, hvad der sker offentligt, og en Forhandling kan ikke, efter alt, hvad der foreligger, mere følges gennem Lovforslag, Minister-taler, Rigsdagsdebatter o.s.v. Man kan ikke mere derefter indrette sine Taler eller stille sine Forslag, og det, fordi der bag den offentlige Rigsdagsforhandling og Udvalgsarbejdet foregaar noget andet, som vi, der ikke tilhøre Flertallet her eller et Mindretal i Landstinget, der stadig samvirker med dette Flertal, ikke kunne vide noget om. Vi ere ganske satte ud af Spillet, ikke blot paa dette, men paa ret mange andre Omraader. Der er sikkert mange her i Landet, der i Øjeblikket ere konfunderede i politisk Henseende. Jeg tænker ikke saa meget paa mine Meningsfæller, paa os stakkels Socialdemokrater, der staa uden for det hele, men jeg beklager de Venstremænd, der nu paa dette Tidspunkt skulle staa op paa Vælgermøderne og tale om Skattelovene. Jeg kunde saaledes tænke mig, at en Venstremænd ikke kunde tro andet, end at han skulde for-